

**Sprawozdanie z XXVII Sympozjum Historii Farmacji
„Aptekarze na drogach do Niepodległej”,
Hotel Mały Młyn, Stargard, 25-26 maja 2018 r.**

W związku ze zbliżającą się setną rocznicą odzyskania suwerenności przez Polskę tematyka niepodległościowa jest coraz częstszym przedmiotem debaty publicznej. Stała się także tematem wiodącym na XXVII Sympozjum Historii Farmacji „Aptekarze na drogach do Niepodległej”. Konferencję zorganizowała Sekcja Historii Farmacji Oddziału Szczecińskiego Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego oraz Zespół Sekcji Historii Farmacji Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego pod przewodnictwem mgra farm. Jerzego Waliszewskiego. Patronat honorowy objęli JM Rektor Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie prof. dr hab. n. med. Bogusław Machaliński, marszałek województwa zachodniopomorskiego Olgierd Gablewicz, prezydent Stargardu Rafał Zając oraz dyrektor Głównej Biblioteki Lekarskiej w Warszawie dr. n. przyr. Wojciech Giermazik.

Sympozjum rozpoczęło się od wykładu wprowadzającego „Trudne problemy dnia codziennego aptekarzy polskich po odzyskaniu przez Polskę niepodległości” przygotowanego przez dr hab. Aleksandra Drygasa. Autor w swoim wystąpieniu przybliżył audytorium realia pracy aptekarzy w pierwszych latach powojennej Polski, zmagających się z galopującą inflacją i stałą taksą aptekarską. Inauguracyjna sesja plenarna stargardzkiej konferencji poświęcona była postawom aptekarzy wobec utraty niepodległości. Jako pierwszy na mównicę wyszedł dr n. hum. Wojciech Ślusarczyk. W referacie „Sytuacja prawna, organizacyjna i społeczna aptekarzy na ziemiach polskich od średniowiecza do 1795” poruszył tematykę zakładania i kontrolowania aptek, organizacji środowiskowych oraz miejsca aptekarzy w społeczeństwie badanego okresu. Mgr farm. Zenon Wolniak w swoim wystąpieniu skupił się na tematyce zasłużonych aptekarzy białostoczczyzny od XVI w., kiedy to zakładano tam pierwsze apteki. Kolejne prace dotyczyły takich zagadnień jak: działalność patriotyczna krewnych aptekarzy z Kańczugi (dr n. zdr. Lidia Maria Czyż), losy aptekarzy walczących o polskość Śląska (mgr farm. Maria Pająk, mgr farm. Małgorzata Tomańska), udział aptekarzy w Powstaniu Wielkopolskim i ich rola w organizacji władz samorządowych (dr n. farm. Jan Majewski), czy działalność konspiracyjna apteki „Pod Gwiazdą” w Krakowie w czasie II wojny światowej (dr n. farm. Agnieszka Rzepiela). Konferencję w Stargardzie uświetniła swoją obecnością także nestorka polskiej farmacji dr Jadwiga Brzezińska, która wygłosiła referat „Farmaceuci koszalińscy na drogach do wolności”.

Drugą sesję plenarną poświęcono patriotycznym biografiami aptekarskim. W tej części sympozjum badacze przedstawili sylwetki wielu zasłużonych aptekarzy w tym Stanisława Szczepańskiego (mgr farm. Maria Bednarz-Kolonko), rodziny Reinholzów (dr inż. arch. Hanna Cytryńska), Jerzego E. Mac-Donalda (mgr farm. Jerzy Waliszew-

ski), Mateusza B. Grabowskiego (mgr farm. Iwona Dymarczyk), Stanisława Wolskiego (mgr farm. Janina Murawska), Tadeusza Pankiewicza (mgr farm. Barbara Wasiewicz) oraz Barbary Nadolskiej (dr hab. Anna Nadolska-Styczyńska, dr hab. Jerzy Nadolski). Obrady zwieńczyło zwiedzanie Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Stargardzie.

Następnego dnia zaplanowano aż trzy sesje plenarne. Pierwsza z nich („Aptekarze uczestnikami naukowej i gospodarczej pracy organicznej”) rozpoczęła się referatem poświęconym roli aptekarzy z Galicji w rozwój przemysłu farmaceutycznego (mgr farm. Katarzyna Jaworska, dr farm. Monika Urbanik). Następnie prof. dr hab. Anita Magowska omówiła rodzące się zainteresowanie chemią aptekarzy wileńskich w XIX w., zakres badań oraz ich współpracę z lekarzami. Kolejne wystąpienia dotyczyły medycznego zaopatrzenia migrantów w Gdyni (dr n. farm. Peter W. Gorski, dr n. farm. Klaus Koch) oraz roli aptekarzy w produkcji leków weterynaryjnych do 1939 r. (dr n. wet. Jarosław Sobolewski). Po krótkiej przerwie tematem obrad stała się „Cyrkulacja wiedzy i umiejętności z zakresu nauk przyrodniczo-farmaceutycznych”. Dr n. hum. Andrea Mariani omówił zawartość jezuickich księgozbiorów aptecznych oraz znaczenie jezuitów dla transferu wiedzy farmaceutycznej w Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Dr Hannsgeorg Loehr oraz dr n. farm. Peter W. Gorski przygotowali referat poświęcony przywilejowi nadanemu Naukowemu Towarzystwu Polsko-Saskiemu w Lipsku i profitów jakie czerpała z niego farmacja. Kolejne dwa wystąpienia skupiły się na okresie dwudziestolecia międzywojennego. Mgr Piotr Skalski zreferował zagraniczne wyjazdy naukowe absolwentów poznańskiego Oddziału Farmaceutycznego, a dr. n. hum. Wojciech Ślusarczyk omówił doniesienia zagraniczne publikowane w czasopiśmie „Kronika Farmaceutyczna”. Tę część obrad zamknął doc. dr Tauras Antanas Mekas, który wygłosił przemowę o rodzącym się poczuciu świadomości historycznej litewskich farmaceutów w związku z przyznaniem zaszczytnej nagrody *Gloriae Pharmaciae Lituaniae* zasłużonym aptekarzom z Litwy.

Ostatni panel stargardzkiej konferencji dotyczył historii ziemi pomorskiej i bydgoskiej. Tematem pierwszego wystąpienia, przygotowanego przez dr hab. n. hum. Marcina Majewskiego, było „Szkło apteczne z wykopalisk archeologicznych w Stargardzie (XVII-pocz. XIX w.)”. Kolejne prezentacje poświęcone były walce z alchemicznym szalbierstwem w XVII-wiecznym Szczecinie (dr n. med. Joanna Nieznanowska), historii szpitali szczecińskich (dr n. farm. Anna Żuk), zbiorom i przyszłości Apteki-Muzeum w Bydgoszczy (stud. Roksana Wilczyńska, dr n. hum. Wojciech Ślusarczyk) oraz historii badań i zastosowań torfu leczniczego na przykładzie uzdrowiska w Kamieniu Pomorskim (mgr farm. Wiesława Nabielec, prof. dr hab. Andrzej J. Wójcik).

Podczas konferencji wygłoszono ogółem 29 referatów autorstwa farmaceutów, lekarzy oraz humanistów z Polski, Niemiec oraz Litwy. Dr n. farm. Klaus Koch oraz dr n. farm. Peter W. Gorski przygotowali również szereg posterów poświęconych urodzonemu w pobliskim Świdwinie Rudolfowi Virchowowi oraz jego teorii patologii komórkowej.

Obrady zamknęła dr n. med. Joanna Nieznanowska, która w krótkim podsumowaniu podkreśliła istotność spotkań środowiska badaczy i miłośników historii farmacji

a także coraz bardziej interdyscyplinarny charakter wystąpień. Słowa uznania należy skierować w stronę głównego gospodarza konferencji – mgra farm. Jerzego Waliszewskiego dbającego o przyjazną atmosferę jaka panowała w Mieście Wież. Konferencję zwieńczył spacer po Stargardzie szlakiem historycznym.

Piotr Skalski